

PÄIVÄKOTIEN SUUNNITTELUOHJE
KIINTEISTÖKEHITYS **2016**

SISÄLLYSLUETTELO

TAVOITTEET	4
YHTEYSHENKILÖT	4
YLEISET OHJEET	5
PÄIVÄKOTIRAKENNUS	5
SAATTOLIIKENNE, HUOLTO- JA PYSÄKÖINTITILAT	5
LEIKKIPIHAT	6
LEIKKI- JA ULKOLEIKKI- JA ULKOKUNTOILUPAIKKOJEN OMAVALVONTAJÄRJESTELMÄ.....	8
TOIMINNALLISET OHJEET	9
PÄIVÄKODIN TILAT	9
TILAVARUSTEET	12
VARUSTEET, YLEISTÄ	13
MÄRKÄETEINEN/TUULIKAAPPI.....	13
ETEINEN	14
WC-PESUHUONE.....	14
ERILLIS-WC JA INVA-WC	15
RYHMÄHUONE 1 / RUOKAILU-ASKARTELU	15
RYHMÄHUONE 2 / LEPO-LEIKKI	16
PIENRYHMÄHUONE	16
AULA / RUOKASALI.....	16
SALI	16
MONITOIMITILA 1.....	17
MONITOIMITILA 2.....	17
HENKILÖKUNNAN TILAT.....	17
SIIVOUSTILAT	18
VAATEHUOLTO.....	18
VARASTOT	18
KEITTIÖTILAT	18
JÄTEHUOLTO.....	18
TILALUKITUS, -SUOJAUS	18

PÄIVÄKOTIEN SUUNNITTELUOHJE

TAVOITTEET

Tämän päiväkotien suunnitteluohje täydentää Tilakeskuksen Rakennussuunnitteluohjetta, <http://www.tampere.fi/tilakeskus/rakennuttaminen/suunnitteluohjeet.html>

Tämä ohje määrittää Tampereen kaupungissa toimivien päiväkotien suunnittelussa noudatettavat toiminnalliset yleisohjeet sekä varustamisohjeet. Ohjeet tulee näin ollen ottaa huomioon myös muiden kuin kaupungin oman tuotannon ylläpitämien päiväkotien, kuten esim. ns. ostopalvelu- ja palvelusetelipäiväkotien suunnittelussa.

Muita ohjeita:

- RT 96-11003 Päiväkotien suunnittelu

YHTEYSHENKILÖT

Tampereen Tilakeskus Liikelaitos vastaa kaupungin päiväkotien uudis - ja perusparannus- ja muutostyöhankkeiden toteuttamisesta yhdessä palveluiden tilaajan ja päivähoidon edustajien kanssa. Kutakin hanketta varten kootaan oma hankeryhmänsä, joka koostuu pääsääntöisesti alla luetelluista yhteistyötahoista sekä kohteen suunnittelijoista. Pienten päiväkotirakennushankkeiden toteuttamisesta vastaa tilakeskuksen päiväkotien isännöitsijä ja isojen, vähintään 1M€ investointihankkeiden toteuttamisesta hankesuunnitteluvaiheessa tilakeskuksen hankearkkitehti ja toteutusvaiheessa hankkeelle nimetty projektipäällikkö.

Päiväkotipalvelujen tilaajan edustajat

- suunnittelupäällikkö Hanna Sulonen-Ahonen (040 801 6781)

Perusopetus ja päivähoido / päivähoido

- kasvatus- ja opetuspäällikkö Tuija Viitasaari (050 432 3529)
- aluepäälliköt läntinen alue Katri Palin (040 849 2107)
itäinen alue Ulla Siltanen (050 463 7881)
keskinen alue Elli Rasimus (050 523 7386)
- päiväkodin johtaja ja muu henkilökunta tapauskohtaisesti
- suunnittelija Erja Koskinen (050 4667 878)

ATK- asiat, konsernipalveluyksikkö (Koppari)

- atk-tukihenkilö tapauskohtaisesti

Tampereen Voimia Liikelaitos:

- suunnittelija Elina Lahti (040 861 1252)
- suunnittelija Anne Kaukinen (040 801 6314)

Tilakeskus:

- hankearkkitehti tapauskohtaisesti
- hankkeen projektipäällikkö tapauskohtaisesti
- LVISA / hankeinsinööri Tapio Hyrkäs (040 704 3791)
- S / rakennuttajainsinööri Olli Uotinen (050 3023094)
- isännöitsijä Jenni Pitkänen (040 8062 420)
- puhtauspalvelukoordinaattori Heidi Mäntyharju (040 806 3163)

YLEISET OHJEET

PÄIVÄKOTIRAKENNUS

Päiväkotirakennuksen tilat ja tilantarve on määritelty hankekohtaisessa tilaohjelmassa. Päiväkoti-ryhmien omat tilat pyritään jaottelemaan kahden ryhmän yhteisiin kotialue tiloihin. Tilojen tulee mahdollistaa pienryhmä (7-10 lasta) ja suuryhmätoiminta (max 24 lasta). Päiväkodin yhteistilat ovat kaikkien lapsiryhmien yhteiskäytössä ja toisaalta yhä useammin, myös talon ulkopuolelta tulevien iltakäytössä. Iltakäytössä olevien tilojen rajaaminen on näin ollen otettava huomioon tilasuunnittelussa. Rakennuksen aulatilaa käytetään talon isompien lasten yhteisenä ruokailutilana ja monitoimitilana sekä esimerkiksi avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoimintaan. Tätä aulatilaa vuokrataan myös ulkopuolisille toimijoille ilta- ja viikonloppukäyttöön.

Päiväkodin pääkäyttötarkoituksen mukaisten tilojen minimimitoituksena on 7hym² / henkilö.

Päiväkoti yhdistetään nykyään yhä useammin esi- ja alkuopetuksen (0-2-luokat) kanssa ns. pienten lasten yksiköksi. Tällöin yhteistilat ovat myös esi- ja alakoululaisten käytössä.

Kaikkien tilojen ja rakenteiden suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huolehtia mahdollisimman hyvästä äänenvaimennuksesta ja tilojen välisestä äänieristyksestä.

Käyttötiloissa tulee lähtökohtaisesti olla akustoitua pintaa 110 % tilan lattiapinta-alasta. Vaimennuslevyt asennetaan koko sisäkaton alueelle sekä seinille tarvittavassa laajuudessa. Pinnat tulee olla kestäviä ja helposti siivottavissa. Tekniset vaatimukset, katso rakennussuunnitteluohje, kohta 1324.

Pohjapiirustuksiin (arkkitehti- ja iv-piirustukset) tulee merkitä tilaa käyttävä henkilömäärä (suunniteltu maksimimäärä).

Rakennuksen julkisivuun asennetaan näkyvälle paikalle valaistu nimikyltti irtokirjaimin. Sijoitus siten, että se johdattaa tulijan johdonmukaisesti rakennuksen tiloihin.

SAATTOLIIKENNE, HUOLTO- JA PYSÄKÖINTITILAT

Päiväkodin huoltopiha on järjestettävä keittiön sisäänkäynnin yhteyteen erilleen leikkipihoista ja jalankulkureiteistä. Jätteiden kuljetusreitit tulee suunnitella mahdollisimman lyhyiksi ja selkeiksi. Saatto- ja huoltoliikenne eivät saa mennä ristiin.

Saattoliikenne järjestetään hankekohtaisesti rakennuksen sijoituspaikan mukaan esim.:

- Sallitaan liikennemerkillä rajoitettu pysäköinti hiljaisen kadun varteen tai kadun reunan levennykseen. Asiasta sovitaan erikseen kaupungin katusuunnittelijoiden kanssa
- Käytetään asemakaavan mukaista LP-aluetta, mikäli sellainen on varattu päiväkotitontin viereen
- Varataan osa päiväkotitontin pysäköintialueesta lyhytaikaiseen saattoliikenne-pysäköintiin

Henkilökunnan autopaikkatarve kartoitetaan kussakin hankkeessa erikseen. Liikenne- ja paikoitusalueiden päällysteet katso Tilakeskuksen Rakennussuunnitteluohje kohta 113.

LEIKKIPIHAT

Leikkipihat tulee suunnata lämpimään ja aurinkoiseen ilmansuuntaan. Toisaalta on huolehdittava, että pihalta löytyy tarvittaessa varjopaikkoja esim. suurten puiden varjosta tai katoksista.

Päiväkotipiha-alueen lisäksi voidaan käyttää myös läheisyydessä olevaan puistoaluetta. Tästä on aina erikseen sovittava kaupungin puistoyksikön kanssa.

Pihan kulkureittien suunnittelussa on otettava huomioon, että lapset saapuvat tai saatetaan päiväkotiin lähes aina piha-alueen kautta. Pihasuunnittelussa on otettava huomioon myös, että pihoja käytetään myös iltaisin.

Pihat jäsenellään lähi- ja liikuntaleikkejä varten käyttämällä hyväksi maaston tasoeroja, erilaisia luonnonmuotoja, kasvillisuutta jne. Tarvittaessa käytetään väliaitaa. Tasaisella tontilla olisi hyvä käyttää keinotekoista maaston muotoilua tontin elävöittämiseksi ja laskettelukumpareiksi. Leikkivälineet ryhmitellään siten, että tontille jää vapaata, yhtenäistä aluetta vähintään 6x10 m liikuntaleikkejä varten. Pihan kesä- ja talvihuolto (lumen läjitys) on otettava huomioon kulkureittien muotoilussa sekä leikkivälineiden ja pihan rakenteiden sijoituksessa. Hiekka-altaita ei tule sijoittaa sisäänkäyntien välittömään läheisyyteen.

Lasten hiekka-aitaiden puurakenteissa käytettävän puun kyllästämisine ei saa sisältää kromia tai arseenia. Puutavarana käytetään joko A tai AB -kyllästysluokan puutavaraa.

Eri materiaalien välisten saumakohtien rakenne ja keskinäiset tasoerot on esitettävä leikkauksin. Irtokivi-alueet tulisi sitoa sideaineella.

Kumpareiden rakennekerrokset tulee määritellä siten, ettei lähelle pintaa sallita lohkaraita tai muuta vaarallista materiaalia. Kumpareiden on täytettävä EU-standardit. Kaikki kiinteät rakenteet suunnitellaan turvallisiksi käyttäen (kuten leikkivälineet).

Päiväkotitontti leikkipiha ympäröidään aidalla, h = 1200 mm. Aidan täytyy rakenteeltaan olla sellainen, ettei se houkuttele kiipeämään yli. Aidan ja maanpinnan väliin ei saa jäädä 100 mm suurempaa väliä. Aidoissa ja porteissa ei saa olla vaarallisia osia. Aita on pulverimaalattua metalliverkkoa. Pulverimaalattuun metallipintaan eivät lasten kielet tartu pakkasella kiinni. Meluesteeksi tms. tarvittavat aidat toteutetaan kuitenkin tarvittaessa umpiaitoina. Meluaidat, katso rakennussuunnitteluohje kohta 115.

Jokaiselle pihalle on oltava sekä käyntiportti/-portit että ajoportti. Portinpylväille tehdään yhtenäinen betoniperustus. Käyntiporttien leveys on n. 1000 mm ja niiden tulisi avautua leikkipihalle päin. Porttien salvat pitää sijoittaa portin ulkopuolelle, etteivät lapset ylety pihan puolelta avaamaan niitä. Hyvä salpamalli on ns. jousivastuksella toimiva salpa. Ajoportti voidaan korvata helposti irrotettavalla aitayksiköllä traktorilla tehtävää lumenajoa ja leikkihiekan vaihtoa varten. Ajoaukon on oltava vähintään 3000 mm leveä.

Suojaamattomien teräsrakenteiden käyttöä pitää mahdollisuuksien mukaan välttää sellaisissa paikoissa, joissa lapset voivat helposti jäädyttää kielensä niihin kiinni.

Leikkivälineiden pitäisi olla sopivia mahdollisimman monen ikäisille lapsille ja niiden korkeudet olisi syytä merkitä suunnitelmiin. Leikkivälineiden perustamistapa tulee ilmetä suunnitelmista.

Keinut sijoitetaan turvallisuussyistä korkeintaan kahden ryhmiin ja sivuun kulkuväylistä. Liukumäissä käytetään leveää teräслиukua, jota ei pidä suunnata etelään liian kuumenemisen takia. Liukumäet voivat olla vapaasti seisovia tai maastoon sijoitettuja. Liukumäen lähtötasanne ei saa olla maapohjainen vaan se on rakennettava esim. puusta. Liukumäki, palloseinä yms. rakenteet eivät saa muodostaa näkemäesteitä.

Kaikki päiväkotipihat varustetaan kyltillä, johon on kirjattu leikkipaikan sijainti, hätänumero sekä puhelinnumero johon vikaantuneista välineistä voi ilmoittaa. Alueen asukkaat voivat käyttää päiväkotien leikkipihoja ilta-aikaan. Portteihin kiinnitetään kyltti, jossa informoidaan asiasta. Leikkivälineiden ja niiden sijoituspaikkojen, turvaetäisyyksien yms. on täytettävä EU-normit (EN1176). Erityisesti myös lasten leikkipihoilla olevien kiinteiden rakennelmien/rakennusten kuten varastojen syöksytorvien jne. on oltava turvallisia, eikä niihin tai niiden kiinnityksiin saa jäädä rakoja, joihin kiipeilevä lapsi voi jäädä kiinni. Kaikkia varusteita ja rakenteita suunniteltaessa on otettava huomioon yleisiin alueisiin kohdistuva suuri kulutus ja ilkivalta. Pihan eri alueet nimetään asema- ja pihapiirustukseen ylläpitotarkastuksia varten (esim. pienten lasten alue, jne.). Piha-alueelle suunnitellaan lipputanko, katso myös rakennussuunnitteluohje. Suunnitelmissa on huomioitava piha-alueiden riittävä valaistus. Piha-alueet suunnitellaan siten, että vältetään kuolleita kulmia (valottavuus). Kattovedet ohjataan suoraan sadevesikaivoihin. Rakennuksen viereen ei suunnitella istutuksia (pensaita tai puita). Myrkyllisiä kasveja ei saa sijoittaa tontille.

Katso myös Tilakeskuksen Rakennussuunnitteluohje kohdat 113 ja 115.

Pihavarusteet / minimivaatimukset

Leikkipihat tulee suunnitella lapsen näkökulmasta monipuolisiksi ja vaihteleviksi.

Pienet päiväkodit (2- 3 lapsiryhmää, koskee etenkin korjattavia kohteita)

Pienten päiväkotien pihoihin pyritään asentamaan vähintään seuraavat leikkivälineet:

- hiekkalaatikko (koko 3 x 3 m tai 5 x 5 m)
- keinuteline kahdella keinulla (turvaistuimella ja kumilautaistuimella) TAI pesäkeinu
- kaksi jousieläintä
- varasto
- aurinko/sadekatos (varaston yhteyteen)
- yksi penkki
- kyltti, jossa hätänumero, leikkipaikan sijainti ja vikailmoitusnumero (EU-vaatimus)

Edellisten lisäksi voidaan tarvittaessa laittaa:

- pieni liukumäki (esim. leppisliukumökki)
- pieni kiipeilyteline tai monitoimiteline

Keskikokoiset päiväkodit (>3 lapsiryhmää)

Pienten päiväkotien pihavälineiden lisäksi:

- toinen keinuteline

Isot päiväkodit (4-5 tai enemmän lapsiryhmiä)

PIENEMMILLE LAPSILLE pyritään asentamaan vähintään seuraavat

leikkivälineet:

- hiekkalaatikko (koko 3 x 3 m tai 5 x 5 m)
- keinuteline kahdella keinulla (turvaistuimet)
- kaksi pientä jousieläintä
- leikkikatos tai katos osana monitoimivälinettä/varastoa
- varasto
- yksi penkki

ISOMMILLE LAPSILLE pyritään asentamaan vähintään seuraavat leikkivälineet:

- 1 – 2 hiekkalaatikkoa (koko 3 x 3 m tai 5 x 5 m tai yksi iso)
- kaksi keinutelinettä kahdella keinulla/teline (kumilautaistuimet)
- pesäkeinu
- kolme jousieläintä
- varasto
- penkkejä ja niille pöydät
- pelikenttä + maalit
- kiipeilyteline (tavallinen tai ns. pyramidi/eiffel) tai monitoimiteline
- kyltti, jossa hätänumero, leikkipaikan sijainti ja vikailmoitusnumero (EUvaatimus)

Edellisten lisäksi voidaan tarvittaessa laittaa:

- tasapainotelineet
- rummut
- katuleikit/liikennepuisto
- palloseinä

Pienten lasten yksikköjen piholla huomioidaan 1-2 luokkien oppilaiden toiminta ja välineet.

LEIKKI- JA ULKOLEIKKI- JA ULKOKUNTOILUPAIKKOJEN OMAVALVONTAJÄRJESTELMÄ

Tilakeskuksella on leikki- ja ulkoilupaikoille omavalvontajärjestelmä, joka koostuu leikki- ja ulkokuntoilupaikkojen ylläpitoon liittyvien tehtävien ja vastuiden sekä yleisten turvallisuustehtävien määrittelystä. Työn lähtökohtana ovat lakisääteiset vaatimukset kuluttajapalvelusten turvallisuudesta. Kuluttajaturvallisuuslain lisäksi leikki- ja ulkokuntoilupaikkojen kunnossapitoa ja turvallisuutta ohjaavat Suomen Standardisoimisliitto SFS:n julkaisemat standardit. Omavalvontajärjestelmän raportti löytyy kokonaisuudessaan täältä: <http://www.tampere.fi/tilakeskus/kiinteiston-pito.html>

Leikki- ja ulkoilupaikkojen välineet tulee käyttöönottovaiheessa tarkastaa raportin mukaisesti. Leikkipaikkaa ei saa ottaa käyttöön ennen kuin se on todettu käyttäjille turvalliseksi.

TOIMINNALLISET OHJEET

Kulloisenkin päiväkodin toiminnan periaatteet määritellään hankkeen tarveselvityksessä ja suunnittelua varten perustetussa hankeryhmässä.

Kaksikerroksinen ratkaisu on mahdollinen, suunnitelmissa kiinnitettävä huomiota toisen kerroksen ryhmätilojen ja leikkiuhan välisen yhteyden toimivuuteen (suora yhteys: piha - märkäeteinen - ryhmätilat).

Päiväkodin tilasuunnittelun lähtökohtana ovat päiväkodin toiminnalle asetutut tavoitteet, lapsiryhmät ja henkilökunta. Lasten jakaminen erikokoisiin lapsiryhmiin on osa toiminnan rakennetta. Lapsiryhmän koko vaihtelee kasvattajien lukumäärän, lasten iän ja hoidontarpeen mukaan. Tilojen tulee tukea pienryhmätoimintaa.

Tavoitteena on, että erilaiset lapsiryhmät voivat toimia samanlaisissa tiloissa, jotka on suunniteltu 24 lapsen tarpeeseen. Tämä takaa tilojen käytön mahdollisimman suuren joustavuuden hoitopaikkatarpeen ja -muodon vaihdellessa. Siinä vaiheessa, kun päivähoiton tarve laskee alueella, tulee voida muuttaa päiväkotitiloja muihin käyttötarkoituksiin. Tilat tulee suunnitella muuntojoustaviksi ja esteettömiksi (tilasuunnittelu ja talotekniikka).

Varhaiskasvatusympäristö ymmärretään laajasti psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisen tilana, jossa toimitaan lasten ja aikuisten keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Varhaiskasvatusympäristö on olennainen osa pedagogiikkaa ja fyysinen ympäristö – sekä sisä - että ulkotiloissa - tulee nähdä toiminnallisena, dynaamisena, jatkuvasti kehitettävänä ja uudistuvana osana varhaiskasvatuksen toimintaa. Varhaiskasvatuslain (36/1973, päivitykset 2015) mukaisesti varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä ja kehitys huomioon ottaen. Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava asianmukaisia ja niissä on huomioitava esteettömyys. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Yhtenä varhaiskasvatuksen tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö.

Iltakäytön tilat suunnitellaan siten, että ne ovat selkeästi erotettavissa päivähoiton tiloista. Iltakäytön rajapinta hoidetaan pääsääntöisesti ovien lukituksin. Tilat keskitetään ja niiden väliset yhteydet minimoidaan. Iltakäyttöön osoitettuihin tiloihin on suora yhteys ulkoa.

PÄIVÄKODIN TILAT

Lapsiryhmien omat tilat

Kullakin lapsiryhmällä on omat toimintatilansa eli kotialueensa. Ryhmätilat ovat yhteiskäyttöisiä. Tilat suunnitellaan monikäyttöisiksi ja muuntojoustaviksi. Ryhmätiloille on esitetty tilaohjelmassa kokonaisneliömäärät, joita voidaan jakaa myös toisin kuin tilaohjelmassa on mainittu. Päiväkodin tilat tulee suunnitella siten, että vältetään läpikulku lapsiryhmästä toiseen tai yhteistiloihin jonkun muun lapsiryhmän omien tilojen kautta.

Sisäänkäynti

Lapsiryhmien sisäänkäyntien tulee avautua päiväkodin piha-alueelle. Sisäänkäynnin edessä on hyvä olla katos tai lippa, joka voi toimia rattaiden säilytyspaikkana ja sadekatoksena. Liikuntaesteisillä lapsilla tulee olla myös esteetön kulku päiväkodin tiloihin. Pääsääntöisesti rattaille ja vauville kuitenkin suunnitellaan erillinen kylmä ja lukittava tila joko piha-alueelle tai rakennuksen yhteyteen. Sisäänkäynnin yhteyteen suunnitellaan ulkovesipiste kuravaatteiden pesua varten. Vesipisteiden määrät ja paikat suunnitellaan tapauskohtaisesti.

Eteinen (märkäeteinen ja eteinen)

Hyvin toimiva kurapesutila on tärkeä osa päiväkodin arkea. Kurapesu- ja kuivaustilat on hyvä sijoittaa erilliseksi tilakseen sisäänkäynnin yhteyteen. Kurapesutila on märkien ja kuraisten vaatteiden huolto- ja säilytystila. Tilan suunnittelussa on erityisesti huomioitava tilan toimivuus ja tilanvaraus sekä pestäville ja kuivattaville vaatteille että henkilökunnan työskentelylle vaatehuollossa. Henkilökunnan ulkovaatteille varataan tila.

Märkäeteisen yhteyteen voidaan vaihtoehtoisesti suunnitella erillinen kuivaushuone, joka korvaa märkäeteiseen sijoitettavat kuivauskaapit ja sähköiset kengänkuivaustelineet.

Eteistila on yksi päiväkodin tärkeistä paikoista, joissa lasten vanhemmat tapaavat päiväkodin henkilökuntaa. Lapset pukeutuvat ja riisuutuvat eteisessä päivän aikana useasti. Eteisessä on paljon läpikulkuliikennettä. Eteistila suunnitellaan siten, että sitä voidaan käyttää myös ryhmätilana. Muuntojousto huomioidaan tilan muodon ja kalusteiden suunnittelussa.

Eteistila on usein myös kahden ryhmän yhteinen. Se voi olla luontevasti yhdistettävissä myös muihin päiväkodin yhteisiin tiloihin.

WC-pesuhuone

Pesutiloissa lapsi opettelee ja häntä ohjataan huolehtimaan omasta puhtaudestaan. Tiloissa hoidetaan usein myös pieniä lapsia, jolloin tarvitaan tilaa hoitopöydälle ja pesutilalle. Wc- ja pesutiloja on varattu jokaiselle lapsiryhmälle yksi.

Ryhmätilat

Lapselle ominainen tapa toimia on leikkiminen, liikkuminen ja tutkiminen. Ryhmätilassa työskennellään, leikitään, pelataan ja sekä mahdollisesti ruokaillaan. Tilassa käytettävät kalusteet ovat sekä lasten että aikuisten kokoa. Tiloissa on myös oltava runsaasti säilytystilaa. Ruokailu tapahtuu koko päiväkodin yhteisessä ruokailutilassa. Vain pienimmät lapset ruokailevat ryhmätiloissa.

Lasten ryhmätilat voidaan suunnitella monella tavalla. Ryhmätiloissa mm. levätään (lepohuone), leikitään ja askarrellaan. Tilat tulee suunnitella viihtyisiksi, toiminnallisuutta mahdollistaviksi sekä käyttötarkoitukseltaan joustaviksi. Yhtenä varhaiskasvatuksen tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö. Varhaiskasvatuksen ryhmät tulee muodostaa ja tilojen suunnittelu ja käyttö järjestää siten, että varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa. Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea hoito- ja kasvatustehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia. (Varhaiskasvatuslaki 36/1973, päivitykset 2015.)

Ruokailutilan erottaminen erilliseksi yhteiseksi tilaksi, ainakin isompien lasten osalta, mahdollistaa pitkäjänteisemmän toiminnan muissa tiloissa.

Kaksi lepoaunetta tulee sijoittaa vierekkäin niin, että yksi henkilö voi valvoa lasten lepoa molemmissa tiloissa. Valvojalla tulee olla sekä näkö- että kuulo-yhteys molempiin lepoauneisiin ja mahdollisuus päästä nopeasti apuun, jos jotain on hätänä.

Lepotila suunnitellaan ja mitoitetaan kalusteiden mukaan. Lepotilaan suunnitellaan kaappisängyt. Kahden sängyn välissä oltava väli (mahdollistaa pääsyn sängyn viereen), sängyjen välissä kaappi. Patjoille tarvitaan myös erillinen säilytyskaluste, kaappi tai vastaava. Lepotila toimii myös leikkutilana.

Varastotilat

Lapsiryhmän tiloissa on hyvä olla pieni varastotila, jossa säilytetään askartelumateriaalia ja muuta toimintaan liittyvää varustusta.

Ryhmätiloissa ja käytävillä käytetään karruja, joissa on esim. askartelu-, rakentelu ym. materiaaleja, jotka on varustettu kaikkien ryhmien käyttöön. Karruille suunnitellaan sijoituspaikka, esim. varastosta.

Päiväkodin yhteistilat

Sali ja pienkeittiö

Salitila ja pienkeittiötila ja usein myös ryhmien pienryhmätilat ovat päiväkodin yhteiskäyttötiloja. Tilat tulee suunnitella joustaviksi ja monikäyttöisiksi. Pieniskeittiön paras sijoituspaikka on lähellä salia, jolloin sitä voidaan käyttää myös iltatilaisuuksien tarjoiluvalmisteluihin. Pienkeittiötila vastaa kalusteiltaan tavallisen asunnon keittiötä.

Salia voidaan käyttää monenlaiseen toimintaan, kuten liikuntaan, laulu- ja liikuntaleikkeihin, yhteisiin juhliin ja tilaisuuksiin jne. Salin tulee olla suljettavaa tilaa ja sen kautta ei saa olla läpikulkuliikennettä. Se voidaan kuitenkin avata ja laajentaa ulottumaan esim. siirtoseinän avulla keskeisiin aulatiloihin. Salin yhteyteen tulee suunnitella tuolivarastot sekä säilytystilat musiikki- ja liikuntavälineille. Tilojen akustointiin ja äänenvaimennukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Monitoimitila 1

Tila suunnitellaan monikäyttöiseksi neuvottelu-, koulutus-, (atk-) työtilaksi ja se varustetaan välinein. Tilaa käyttävät sekä lapset että aikuiset.

Koneet liitetään opetusverkkoon ja laiteasennukset tehdään lapsilähtöisesti. Vaihtoehtoisesti koneet vain henkilökunnan käyttöön (koneet hallintoverkossa ja av-tekniikka henkilökunnan tarpeisiin).

Monitoimitila 2

Toinen monitoimitila suunnitellaan ennen kaikkea kaikenlaiseen ympäristölle erityisvaatimuksia asettavaan tekemiseen, maalaamiseen, savitöihin jne. Tila on sekä henkilökunnan että lasten käytössä.

Monitoimitilojen 1 ja 2 kalustus ja varustus tarkennetaan ja suunnitellaan tapauskohtaisesti.

Henkilökuntatilat

Henkilökunnan sosiaalityilat ovat pukuhuone-, wc- ja suihkutilat sekä taukotila. Henkilökunta ulkoilee lasten kanssa päivittäin, siksi sosiaalitylojen on sijaittava lähellä päivähoidon muita tiloja, jotta ulkovaatteiden vaihtaminen voidaan suorittaa helposti ja nopeasti. Vaihtoehtoisesti tulee järjestää henkilökunnalle erilliset ulkovaatekomerot eteis- tai märkäeteistiloihin. Työturvallisuuslaissa ja asetuksissa on määritelty vaatimukset henkilökunnan sosiaalityloille. Ratkaisuisissa tulee huomioida tilat molemmille sukupuolille.

Toimisto on päiväkodin johtajan ja muun henkilökunnan käytössä hallintoon liittyviä töitä varten. Tilassa hoidetaan myös asiakaspalvelua. Tilassa tulee olla pako-ovi. Lisäksi on huomioitava tauko- ja kokoustilat, joista viimeksi mainittu mahdollistaa mm. luottamukselliset tapaamiset vanhempien kanssa. Tilassa on parannettu ääneneristys (dB-ovet ja seinät).

Henkilökunnalle on varattava omaa työskentelytilaa toimistotyölle. Tiloissa on huomioitava avtekniikan tarpeet palaverieja ja ryhmätyöskentelyä varten, esim. esityspinta ja äänentoisto. Avtekniikan vaatima kaapelointi huomioitava myös yleiskaapeloinnissa.

Siivous- ja kodinhoitotilat sekä varastot

Päiväkotiin tulee varata myös säilytystilaa linnavaatteita varten ja tämän yhteyteen myös pyykinpesu-, kuivaus-, silitys- sekä tähän liittyvää työskentelytilaa. Hygienian huomioiden puhtaille ja likaisille pyykeille tulee varata erillinen paikka. Lisäksi päiväkotiin tarvitaan yhteisiä, tilavampia varastotiloja toimintamateriaaleja, leikkivälineitä, AV-laitteita yms. varten.

Keittiötilat

Päiväkodin keittiötilat toteutetaan pääsääntöisesti ns. palvelukeittiöinä. Keittiösuunnitteluohjeet määrittelee ruokapalveluista vastaava Tampereen Voimia liikelaitos. Katso myös rakennussuunnitteluohje kohta liite 5.

WC-tilat

Yhteistilojen yhteyteen tulee sijoittaa vähintään yksi inva-wc-tila, joka tarvittaessa on myös lasten käytössä. Yksi erillis-wc tulee sijoittaa joko pihaa lähimmän märkäeteisen yhteyteen tai suoraan pihalta käytettäväksi (kulku märkäeteisen kautta).

TILAVARUSTEET

Oheinen tilavarusteluettelo tarkistetaan vielä tapauskohtaisesti ao. hankeryhmässä päiväkodin mitoituksen, paikkaluvun ja lapsiryhmien määrän, sekä kulloisenkin päiväkotihankkeen erityistarpeiden mukaan. Linjauksista päättää aluupäällikkö. Mm. wc- tiloissa määritetään tarkemmin normaalikorkeudelle vs. lasten korkeudelle tarvittavien varusteiden määrät.

Päiväkodit varustetaan koko päiväkodin kattavalla kiinteällä atk-verkolla huomioiden kaikki tilat, myös yleiset- ja eteistilat. Langaton verkko rakennetaan, mutta se ei ole kiinteistön ensisijainen

verkkoratkaisu, vaan mahdollistaa erilaisten mobiililaitteiden sujuvan käytön pedagogisen, hallinnollisen ja mahdollisten ulkopuolisten käyttäjien tarpeisiin. Kaapeloinnissa käytetään ratkaisuja jotka ovat laiteriippumattomia ja vastaa uusinta tekniikkaa. Sähköpistokkeita tulee olla riittävästi kaikissa tiloissa.

Varusteista osa kuuluu käyttäjän hankintaan. Hankintarajat tarkennetaan hankeryhmässä suunnittelutyön aikana. Kaikkien päiväkodin kalusteiden ja varusteiden valinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota hyvän työergonomian asettamiin vaatimuksiin.

VARUSTEET, YLEISTÄ

- sormisuojat ulko-oviin, palo-oviin ja muihin raskaisiin oviin
- ei linoleum-pintaisia ilmoitustauluja
- sälekaihtimien säätönarut eivät saa olla esillä (kuristumisvaara)
- vetimet ja painikkeet eivät saa olla teräväreunaisia, materiaali antibakteerinen
- Seinään kiinnitettävien älytaulujen kiinnityksessä pyrittävä huomioimaan laitteiden siivottavuus (tausta kerää pölyä ja on vaikeasti siivottava)
- kaikissa korkeissa kiintokalusteissa yläsokkeli kattoon saakka (yläpölyn minimointi)

MÄRKÄETEINEN/TUULIKAAPPI

- naulakko ja avohyllyt, yksi tai useampi hylly, esim. sovelta tai vast. muunneltava järjestelmä
 - leveys 300 mm per lapsi
 - hyllyn alapuolelle tanko kuravaatteille + min. 2 kpl koukkuja per lapsi (seinälle)
 - alas 2-kerroksinen kenkäteline, jonka syvyys vähintään 30 cm (2 kenkäparia/lapsi), seinäkiinnikkeinen
 - kenkätelineen hyllyissä sähkökäyttöinen lämmitys, jotka voidaan ryhmäkohtaisesti kytkeä päälle/pois
 - kenkähyllyn eteen tai päälle penkki (edessä syvyys vähintään 250 mm)
- Lattia akryylibetonia tai laatoitettu, erikseen sovittaessa liukuestemuovimatto
- Seinät laatoitetut (saumojen määrä minimoitava > iso laattakoko)
- Vaatekaappi henkilökunnan ulkovaatteille (väh. 600 mm), ellei sosiaalitila aivan lähietäisyydellä
- Rst-pesuallas kuravaatteiden pesuun
 - allas varustettuna hiekanerotuskaivolla
 - altaan terävät reunat suojattu
 - altaassa harjapäinen bide -suihku
 - allas voidaan korvata myös rajattuun tilaan ulko-oven lähelle sijoitettavalla laatoitettavalla ja lattiaan upotettavalla kurakaivolla, jossa
 - hiekanerotuskaivo
 - suihkuseinäke ympärillä tms.
 - harjapäinen bide-suihku pitkällä letkulla
- kurapisteen lähelle käsipaperiteline (aikuisen korkeudelle)
- kurapisteen lähelle lankaroskakori
- kurapisteen lähelle saippua- ja käsidesi -annostelija (aikuisen korkeudelle)
- kurapisteen lähelle kuivauspatteri
- Kuravaatteiden pesupisteen läheisyydessä oskarinoksa tai tanko kuravaatteiden kuivaamiseen

- kondensoiva kuivauskaappi, mitoitus 1 kpl/20 lasta, jos kuivauskaappeja on useampia, ne sijoitetaan vierekkäin.
- tapauskohtaisesti tilan yhteyteen voidaan rakentaa erillinen kuivaushuone
- kuivauskaapin kondenssiveden poisto, katso rakennussuunnitteluohje kohta 2533.
- sähköinen infotaulu, varaus huomioitava yleiskaapeloinnissa, huomioidaan myös mahdollinen WLAN varaus eli rasiat aina kaksiosaisina.
- ilmoitustaulu (väh. 600 x 800 mm)
- pukeutumispenkki
- lattiakaivo
- rst-kynnyslistat
- aikuiselle mitoitettu lapsen pukemispenkki, jossa lapselle kiinnipitotanko
- lattialämmitys
- ulko-oven edessä kiertoilmapuhallin termostaatilla, vrt. LVI-suunnitelmat

ETEINEN

- vaatelokerikot ja naulakot
 - sijoitettuina seinänvierille 4-6 yksikön osissa
 - mielellään tehdasvalmisteisia ja vakiorakenteisia.
 - keskilattialle sijoitettavissa naulakoissa varmistettava niiden turvallisuus/kaatumattomuus. Naulakot voivat olla myös siirrettävissä sivuun ja varustettuja lukittavilla pyörillä.
 - 1 lokerikko/naulakko +yläkaappi per lapsi n. 24 kpl
 - leveys 300 mm
 - alapuolelle penkki ja kenkäteline (yl. tossut), jonka syvyys vähintään 30 cm.
 - suunnittelussa huomioitava lattian helppo siivottavuus.
- ilmoitustaulu ja sähköinen info-taulu
- peili
- aikuiselle mitoitettu lapsen pukemispenkki, jossa on lapselle kiinnipitotanko
- eteistilan jakomahdollisuus esim. verhoilla > verhokiskot
- verho- tms. kiskot myös lasten töiden yms. ripustamiseen
- sähköpistokkeita myös eteiseen, osa ylemmäksi esim. pöytätasoon, hyllytasoon tai kaatonrajaan

WC-PESUHUONE

- pylynpesuallas vähintään toiseen tuplaryhmän wc-pesutiloista
 - asennus mieluiten siten, että jommallakummalla puolella on hoitopöytä
 - vähintään kokoa 600x400x300
 - altaan oikealle puolelle hana pitkällä juoksuputkella ja bidé -suihkulla (letkun pituus 2000 mm)
 - seinään kiinnipitotanko altaan keskiosan kohdalle (pituus vähintään 400 mm) ja päähän jos asennetaan nurkkaan
 - esim. Franke / Kalla-allas tai vastaavasti mitoitettu rst-allas
 - altaan terävät reunat suojattu esim. kumilistalla
- lasten korkeuteen käsipaperiteline (1 kpl/ 2 allasta) ja saippua-annostelija (typpi vrt. Rakennussuunnitteluohje)
- aikuisten korkeuteen saippua-annostelija, desinfiointiaine -annostelija ja käsipaperiteline. Malli tilaajan ohjeen ja linjauksen mukainen, katso rakennussuunnitteluohje, kohta liite 1

- 1 roskalankakori (1 kpl/2 allasta)
- peili lavuaarien yläpuolelle, lasten altaissa vähintään lasten korkeudelle tai korkeampi
 - ei alakaappeja lavuaarien alle
- potille ritilähyllyt vedenkeräyshyllyllä (esim. sovelia)
 - vähintään 2 x 900 mm
- sähkökäyttöinen hoitopöytä (jaloillaan seisova, kaapin päällä oleva tai seinälle nostettava) pehmusteella vähintään toiseen tuplaryhmän wc-pesutiloista, pehmusteen päälle tulee voida sijoittaa kertakäyttöinen paperirulla
 - yksi hoitopöytä ja pylynpesuallas kahta ryhmää kohden
 - yksi suihku kahta ryhmää kohden
- vaippalokerikot (~ 200x200x200), vähintään 12 kpl
- wc:hin ns. puolisermit ilman lukkoa, mutta sulkijalla. Sulkijan sijoitus siten, että se on avattavissa ulkopuolelta.
- vähintään 1 lavuaari aikuisen tasolla
- lasten lavuaarit joko matalalla tai normaalikorkuiset altaat, jotka varustetaan käsinojallisilla porrasjakkaroilla
- tasoissa ei teräviä reunoja tai kulmia
- wc-istuimet normaalikorkuisia, varustettuna tukevalla käsinojallisilla porrasjakkaroilla. Yksi tilan istuin voi olla pienempi, mutta siitä sovitaan tapauskohtaisesti aluepäällikön linjauksen mukaisesti
- wc-istuinien lukumäärä 1kpl / 10 lasta
- vähintään yhden wc-istuimen yhteydessä bidé – suihku
- jos suihkunurkassa on lattiasta korotettu pesuallas, tulee siinä olla irrotettava etulevy lattiakaivon puhdistamiseksi
- pienimpien lasten tiloihin 1 korkea hyllykaappi varavaatteille (väh. 500 leveä) joko wc-tilaan tai sen lähistölle
- lattiakaivo
- lattialämmitys
- lattiassa laatta tai liukuestemuovimatto
- seinissä laatta, saumojen määrä minimoitava
- ovesa ei lukkoa
- oven aukeaminen suunniteltava siten, että se voidaan pitää useimmiten auki

ERILLIS-WC JA INVA-WC

- Erillis-wc:n ja inva-wc:n varustus Rakennussuunnitteluohjeen kohdan ”Erillistilojen suunnitteluohjeet” mukaan. WC mitoitetaan aikuisten korkeudelle
- tukeva lasten käsinojallinen porrasjakkara/ jakkara

RYHMÄHUONE 1 / RUOKAILU-ASKARTELU

- säilytyskomerot
 - esim.
 - 1000 + 1000
 - puolet lukittavaa
- tilaa liikuteltaville tarvikekärryille
- rst-allastaso ala- ja yläkaappeineen
 - jätewaunut
- ilmoitustaulu/kiinnityspintaa

- valkotaulu / vapaata tyhjää seinäpintaa (AV-varustus) jompaankumpaan ryhmähuoneeseen, tarkennetaan tapauskohtaisesti. Tilavaraus ja kaapelointi pedagogiselle AV teknikalle
- verho- tms. kiskot tilan jakamiseen tai lasten töiden yms. ripustamiseen
- atk-pisteet, n. 2-3 kpl työasema käyttöön, sijoiteltuna mahdollinen AV varustelu huomioiden
- sähköpistokkeita riittävästi, osa ylemmäksi esim. pöytätasoon, hyllytasoon tai katonrajaan
- pöydät ja tuolit aikuisille sopivaa mallia

RYHMÄHUONE 2 / LEPO-LEIKKI

- sänkykaapit max. 24 lapselle
 - väliin välikaapit, kaappi lukittava
 - ei irrallista porrasaskelmaa
- ilmoitustaulu/kiinnityspintaa
- valkotaulu / vapaata tyhjää seinäpintaa (AV-varustus) jompaankumpaan ryhmähuoneeseen, tarkennetaan tapauskohtaisesti
- verho- tms. kiskot tilan jakamiseen tai lasten töiden yms. ripustamiseen
- atk-pisteet, n. 2-3 kpl
- sähköpistokkeita riittävästi osa ylemmäksi, vrt. edellä
- paikka nojatuolille ja lukuvalolle
- kaikissa korkeissa kiintokalusteissa yläsokkeli kattoon saakka (yläpölyn minimointi)

PIENRYHMÄHUONE

- säilytyskomerot, leveys n. 1000, osa lukittavia, mahdollisesti irtokalusteina erikseen sovittaessa
- ilmoitustaulu / kiinnityspintaa
- atk-pisteet
- sähköpistokkeita riittävästi, vrt. edellä

AULA / RUOKASALI

- atk-pisteet, n. 2-3 tai enemmän
- infotaulu
- kiinnityspintaa
- ruokapöydät ja tuolit, jos aula toimii ruokasalina
- jakelulinjasto tapauskohtaisesti
- oleskeluryhmät tapauskohtaisesti vrt. kerhotoiminta
- sähköpistokkeita riittävästi, vrt. edellä
- varaus AV-varustukselle

SALI

- puolapuut, lukumäärä salin koon mukaan /vähintään 2 kpl
- koripalloteline
- näyttämöverhokisko
- peilit, huom. suojaus ja turvallisuus
- atk-pisteet, n. 2-3 kpl
- av-varustus

- internetyhteys
- sähköpistokkeita riittävästi, vrt. edellä
- äänentoistovälineet, tila siirrettävälle räkille
- valaisimet suojattu verkolla tai urheilutilan valaisimia
- joustolattia
- Tila varustellaan tarpeen mukaisella tekniikalla äänentoiston, esitystekniikan ja valaistuksen suhteen, huomioiden erilaiset tarpeet kuten iltakäyttäjät ja yksikön omat tarpeet

MONITOIMITILA 1

- atk-pisteet
- internetyhteys
- AV-varustus
 - Älytaulu tai vastaava tekniikka, tarkennetaan tapauskohtaisesti
- Ilmoitustaulu/ kiinnityspintaa
- pimennysverhot

MONITOIMITILA 2

- rst- pesupöydät ala- ja yläkaappeineen
 - jätewaunut
 - osa yläkaapeista lukittavia
 - 1000 aikuisten korkeudella
 - 1000 lasten korkeudella
- Laminaattityötasot
 - osa aikuisten korkeudella
 - osa lasten korkeudella
 - alla jalkatilaa
 - ei teräviä ulkokulmia
 - rst-jalat
- kalustevälilaatoitus / rst-levy / tms.
- liukuestemuovimatto
- atk-pisteet, n. 2-3 kpl
- riittävästi pistorasioita eri korkeuksille

HENKILÖKUNNAN TILAT

Toimisto ja henkilökunnan työtilat

- normaali työtilavarustus
- kiinnityspintaa/ilmoitustaulu
- joko työtilaan tai lähistölle tilaa kopiokone/tulostimelle
- AV-varusteet.

Sosiaalityötilat

- lukollinen pukukaapit kaikille henkilökunnan jäsenille + varaus 2kpl
- miesten ja naisten pukutilat
- ilmoitustaulu
- peili
- vaatenaulakko ulkovaatteille
- pyyhekuivaustelineet

- suihkutilassa, suihkuverhokisko ja –verho tai suihkuseinäkkeet
- vaatekoustot
- saippua-annostelija
- wc-tilojen varustus vrt. Rakennussuunnitteluohje

SIIVOUSTILAT

- vrt. Rakennussuunnitteluohje / Erillistilojen suunnitteluohjeet
- siivoustilaan tai sen läheisyyteen tilaa pesulaan lähtevälle likapyykille
- aikuisten korkeuteen saippua-annostelija, desinfiointiaine -annostelija ja käsipaperiteline. Malli tilaajan ohjeen ja linjauksen mukainen, katso rakennussuunnitteluohje, kohta liite 1
- siivoustila tulee olla lukittava

VAATEHUOLTO

- vaatepesukone ja kuivauskaappi/-rumpu pikkupyykkiä varten (lakanat yms. pesulaan)
- kuivausteline
- silitystila
- tila ompelukoneelle
- liinavaatekomerot tai erillinen liinavaatevarasto
- puhtaalle ja likaiselle pyykille erillinen säilytysmahdollisuus
- pesukoneen tulee olla laitospyykinpesukone. Nk. ”kotikonemalli” ei takaa päiväkotien infektioiden torjunnan edellyttämää riittävää puhtautta pestävälle pyykille (Logistiikka kilpailuttanut laitospesukoneet)
- Sijainti mahdollisimman lähelle huoltoliikenne ovea

VARASTOT

- varastojen hyllyt säädettäviä vakiohyllyjärjestelmän hyllystöjä esim. Sovella
- liikuntavälinevarastoon mattotelineet, ritiläkorit ja koustot

KEITTIÖTILAT

- Keittiökalusteet ja -laitteet suunnitellaan Tampereen Voimia Liikelaitoksen ohjeistuksen mukaisesti
 - kalusteet vakiomallisia rst-kalusteita
 - lattia akrylibetonia tai vast.
- atk-piste
- säältä ja ilkivallalta suojattu lukittava laatikkovarasto
- keittiön ulko-oven yhteyteen ovikello

JÄTEHUOLTO

- jäteastiamitoitus Pirkanmaan jätehuollon ohjeiden mukaisesti
- jäteastiat yleensä maahan upotettavia
- jäteastiat tai erillinen jätetila pääsääntöisesti lukittavia

TILALUKITUS, -SUOJAUS

- tapauskohtaisesti pääulko-oveen, keittiötilojen ja iltakäyttöä rajaaviin oviin ohjelmitava lukitusjärjestelmä; timecon-lukitus, iloq tai vastaava
- kaikkien muiden tilojen oviin mekaaninen lukitus, sisällä pääsääntöisesti painikelukko
- wc-tiloihin normaali wc-lukitus
- hätälukitus

- avainsarjat pääsääntöisesti
 - yleisavain
 - johtajan huone
 - henkilökunta
 - keittiö
 - huolto
- ovipuhelin yhden ryhmän ulko-oven yhteyteen, lisäksi varaus kaikkiin ulko-oviin (kaapelointi)
- Valvontakamerat ja rikosilmoitusyhteydet erillisen suunnitelman mukaisesti